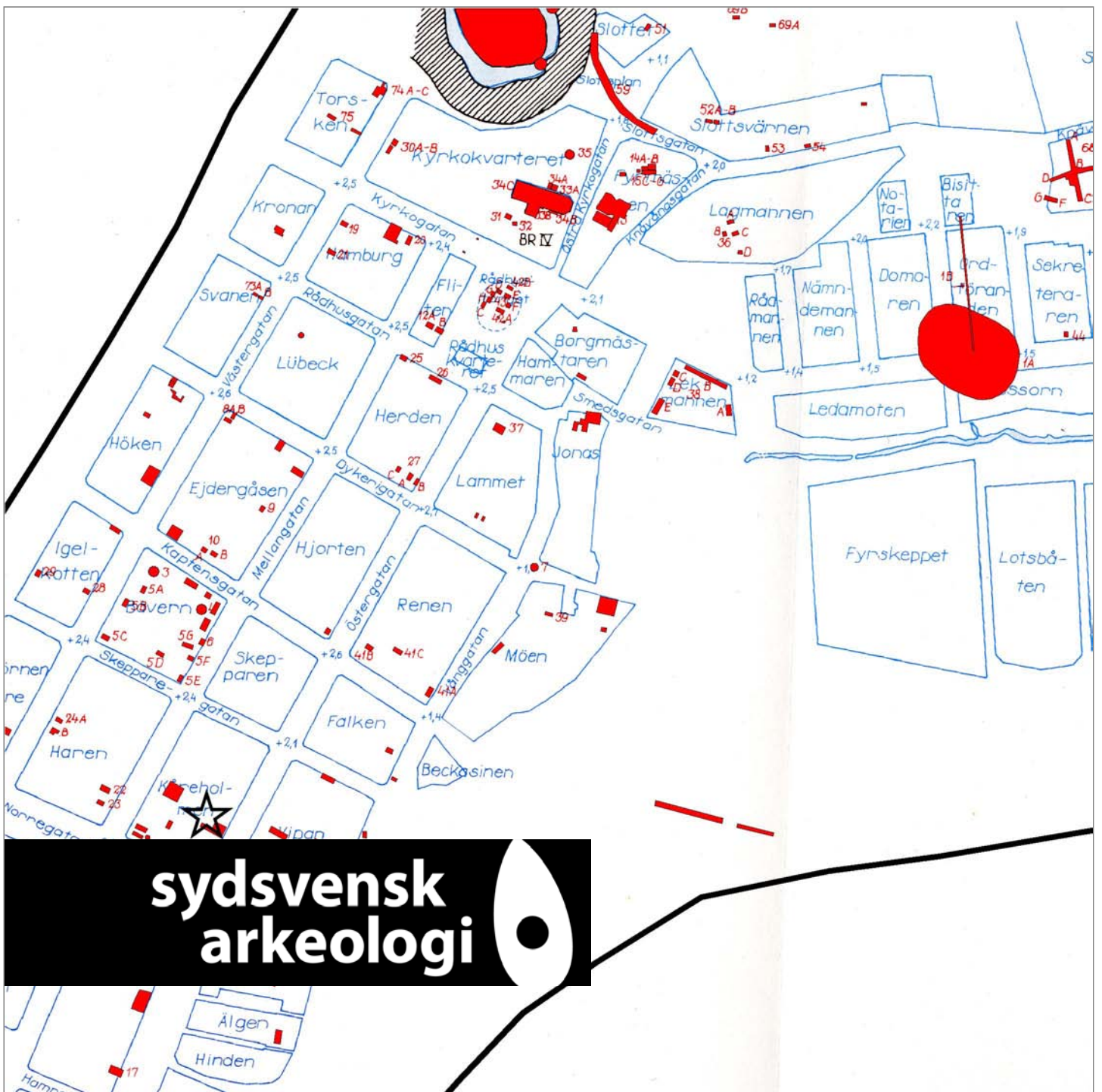

Skanör 40:3 och 40:4

Arkeologisk förundersökning 2010

Joakim Frejd

Rapport 2010:4

Skanör 40:3 och 40:4

Arkeologisk förundersökning 2010

Joakim Frejd

Fornlämningsnr: 14
Skanörs socken
Vellinge kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Box 406

20124 Malmö

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2010 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2010:4

Omslag: Från Medeltidsstaden (Ersgård 1984). UO markerat med stjärna

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund	5
Tidigare undersökningar inom kvarteret	6
Undersökningresultat	7
Referenser	9
Litteratur	9
Opublicerat material	9
Kartmaterial	9
Internetreferenser	9
Administrativa uppgifter	10

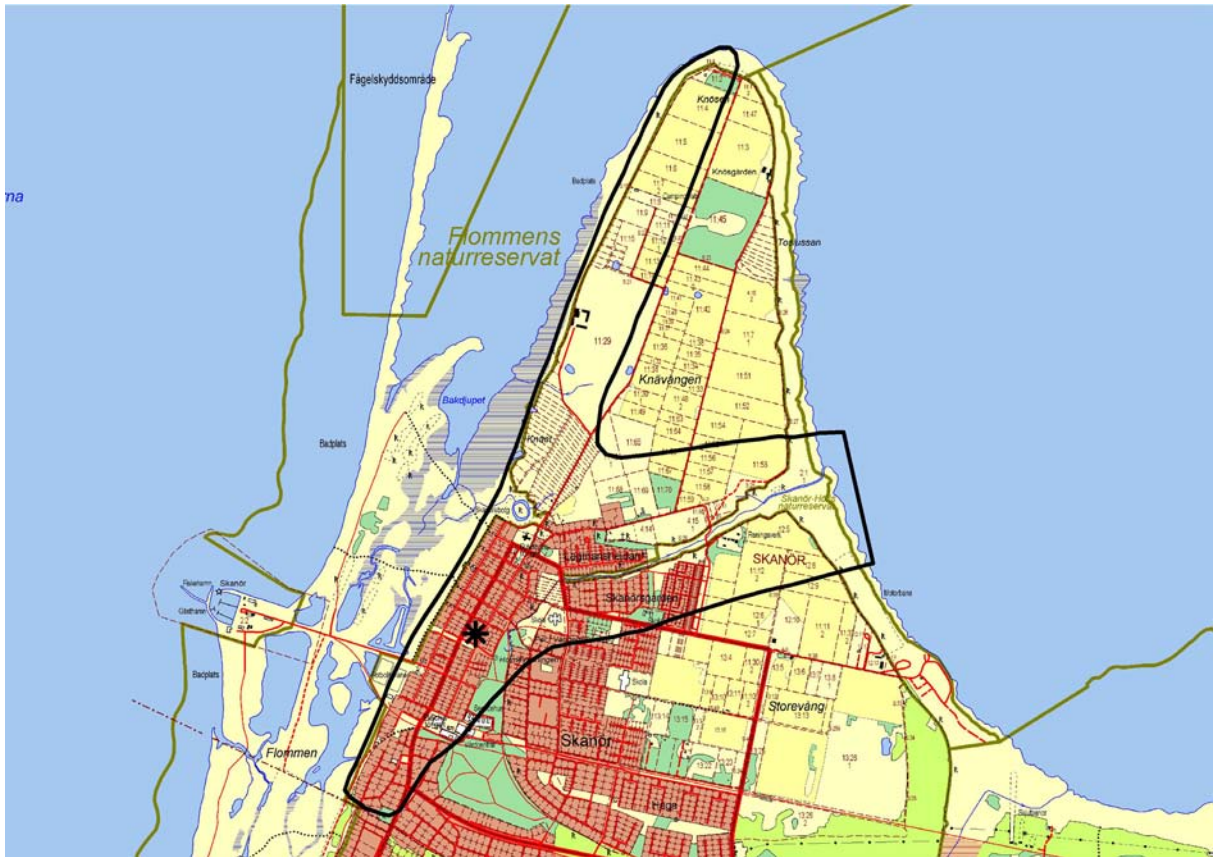

Fig. 1. Undersökningens läge inom RAÄ Skanör 14

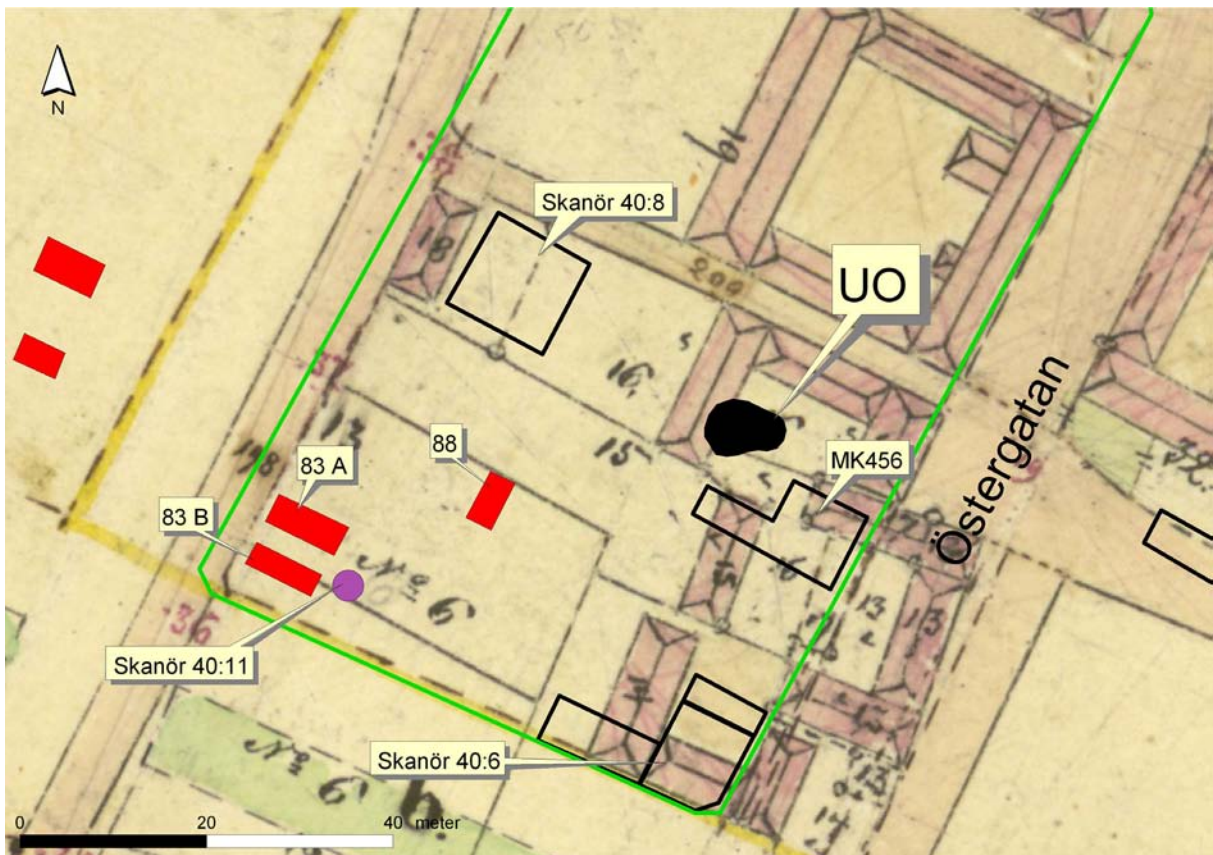

Fig. 2. Tidigare undersökningar inom Kv. Käreholmen, Skanör. Röda ytor efter Medeltidsstaden, svarta fyrkanter från Malmö Museers undersökningsregister, lila punkt UV Syd. Undersökningsområdet (området för swimmingpoolen) markerat med UO.

Sammanfattning

Sydsvensk Arkeologi AB har genomfört en arkeologisk förundersökning genom schaktningsövervakning inom fastigheterna Skanör 40:3 och 40:4, vilka är belägna inom fornlämningen Skanör 14:1.

I samband med markarbeten för en swimmingpool grävdes ett schakt med ett djup på ca 1,6 m. Schaktningen nådde bottensanden, som var belägen på en nivå på ca 0,6 m ö.h. Den befintliga markytan på platsen var ca 2,0 m ö.h. En sektion rensades och dokumenterades. I bottensanden påträffades ett stolphål. Strati-grafin under myllan utgjordes av ett ca 1,5 m tjockt, homogent lager av gråbrun humös sand, i vars botten det fanns ett mörkare skikt med mycket djurben. På ca 0,4 m djup fanns också ett lerlager. Vid detta lager fanns en skärva keramik med senmedeltida utseende.

Vid en tidigare undersökning på fastigheten år 2008 dokumenterades lämningar efter lergolv, stenväggning och eldpåverkade lager. En del av dessa lämningar härstammar troligen från gården som låg på platsen fram till slutet av 1800-talet då den brann ner. Men det påträffades också två stolphål nedgrävda i bottensanden, varav i det ena påträffades högmedeltida keramik. Möjligen kan det nu påträffade stolphålet tillsammans med de tidigare påträffade, representera en medeltida stolpburen byggnad på platsen. Det finns från tidigare undersökningar i kvarteret indikationer på medeltida lämningar, bl.a. i form av en lerbotten på en undersökning ca 30 meter söderut, samt medeltida keramik och kulturlager i kvarterets sydvästra hörn, ca 40 meter åt sydväst.

Inledning

Sydsvensk Arkeologi AB har genomfört en arkeologisk förundersökning genom schaktningsövervakning inom fastigheterna Skanör 40:3 och 40:4, vilka är belägna inom fornlämningen Skanör 14:1 (Skanörs medeltida marknads- och stadsområde, se fig. 1). Anledningen till undersökningen var markarbeten i samband med anläggandet av en swimmingpool. Undersökningen utfördes enligt beslut av Länsstyrelsen i Skåne län (dnr 431-6152-10) den 25:e april 2010.

Bakgrund

Under medeltiden utgjorde Skanör och Falsterbo viktiga orter i den omfattande sillhandel som årligen ägde rum med deltagare från hela Nordeuropa. I anslutning till marknaden växte så småningom permanenta strukturer fram med den danska kungamak-

ten som huvudaktör. Under 1200-talet tilldelades flera utländska städer handelsprivilegier och mark, s.k. fiter, inom området.

Inom dessa fiter bedrevs handel och annan verksamhet som hörde till marknaden. Under 1200- och 1300-talet var Skanör den dominerande orten, men tyngdpunkten försköts under 1400-talet till Falsterbo för att senare tas över av Malmö (Ersgård 1988).

Den arkeologiska situationen i Skanör kännetecknas av ett stort antal begränsade undersökningsytor, väl spridda inom det medeltida stadsområdet. Den äldsta bosättningen i Skanör var förlagd på den strandvall som löper i nord-sydlig riktning från Skanör till Falsterbo och kan dateras till omkring 1000-talet e. Kr. De arkeologiska lämningarna från detta skede representeras främst av kulturlager och s.k. lerbottnar, en anläggningskategori som kan knytas till säsongsmässiga aktiviteter i samband med fiske och fiskhantering (Ifverson 2001).

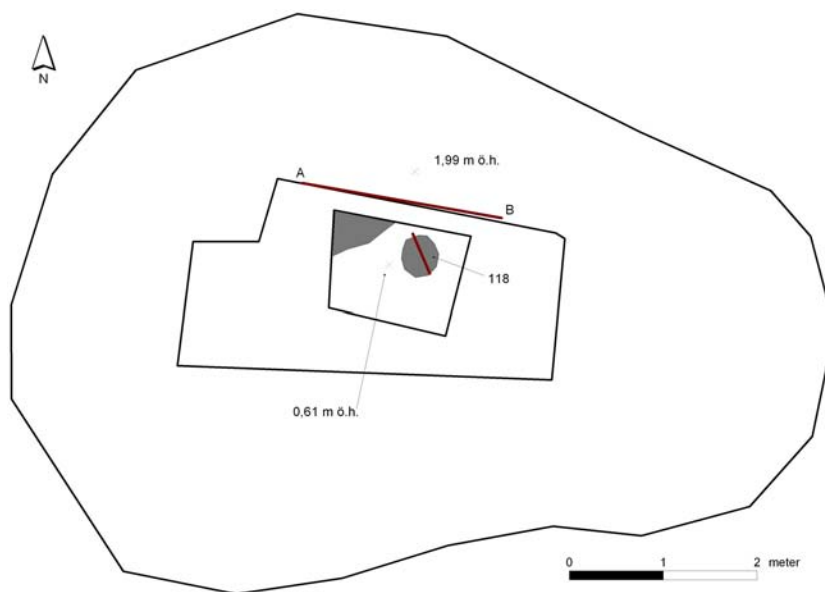
Tidigare undersökningar inom kvarteret

Inom kvarteret Kåreholmen, där undersökningsytan är belägen, har det tidigare utförts sex arkeologiska undersökningar (fig. 2). I sydvästra hörnet av kvarteret gjordes en provundersökning 1983, varvid man påträffade kulturlager (83 A-B, Ersgård 1988, s. 234). Strax öster om denna undersökning provschaktade man 1984, då man också påträffade kulturlager (88, Ersgård 1988, s. 234). På fastigheten Skanör 40:11, återigen i sydvästra hörnet av kvarteret, dokumenterade Riksantikvarieämbetet UV Syd år 1990 ett kulturlager med datering genom keramikfynd till 1200-talet (Nagmér 1991). Inom fastigheten Skanör 40:8, vilken är belägen nordväst om Skanör 40:4, utförde Malmö Kulturmiljö en arkeologisk undersökning år 2000. Vid denna undersökning påträffades kulturlager med datering till 1800-talet samt nedgrävningar från 1900-talet. Äldre lämningar påträffades inte, vilket dock kan förklaras med det ringa schaktdjupet, ca 0,50 m (Ifverson 2001).

I kvarterets södra hörn, inom fastigheten Skanör 40:6, utförde Malmö Kulturmiljö en arkeologisk förundersökning år 2006. Vid denna undersökning kunde en ca 12 m lång sektion genom ett ca 1,0 m djupt schakt upprättas, varvid en god bild av stratigrafin på platsen kunde erhållas (Lundström 2006). Förutom lämningar av byggnader och stenläggningar från tiden för stadsbranden 1885, påträffades även åtminstone en lerbotten, vilka förekom i Skanör under en period från 1100-talets mitt och fram till början av 1300-talet (Ersgård 1988, s. 44).

Inom fastigheten Skanör 40:4 utförde Malmö Kulturmiljö en arkeologisk förundersökning år 2008 (MK 456, Frejd 2008). Undersökningen utgjordes av besiktning av två provgropar samt ett

Fig. 3. Plan över schaktet för swimmingpoolen med läget för sektionen A-B, nivåer på markyta och botensand samt läget för stolphålet A188.

längsgående djupschakt där en längre profil i NV-SO riktning dokumenterades. I västli-gaste delen av djupschaktet påträffades en större nedgrävning med mycket djurben, troligen en avfallsgrop. I övrigt fanns det rester av lergolv, stenläggning samt eldpåverkade lager som tolkades som lämningar efter branden 1885.

De äldsta lagren på platsen representerades dock av ett skikt med grå humös sand, varvat med ljusare sandskikt. Genom detta lager hade två gropar eller stolphål grävts. I fyllningen till det sydliga stolphålet påträffades en keramikskärva av stengodstyp från högmedeltiden. Övriga fynd utgjordes av sentida keramik och porslin samt djurben.

Undersökningsresultat

I samband med markarbetena för en swimmingpool grävdes ett schakt med ett djup på ca 1,6 m (fig. 3). Schaktningen nådde bottensanden, som var belägen på en nivå på ca 0,6 m ö.h. Den befintliga markytan på platsen var ca 2,0 m ö.h. En sektion rensades och dokumenterades (fig. 4). I bottensanden påträffades ett stolphål. Stratigrafin under myllan utgjordes av ett ca 1,5 m tjockt, homogent lager av gråbrun humös sand, i vars botten det fanns ett mörkare skikt med mycket djurben. På ca 0,4 m djup fanns också ett lerlager. Vid detta lager fanns en skärva keramik med senmedeltida utseende.

Vid en tidigare undersökning på fastigheten år 2008 dokumenterades lämningar efter lergolv, stenläggning och eldpåverkade lager. En del av dessa lämningar härstammar troligen från gården som låg på platsen fram till slutet av 1800-talet då den brann ner. Men det påträffades också två stolphål nedgrävda i botten-

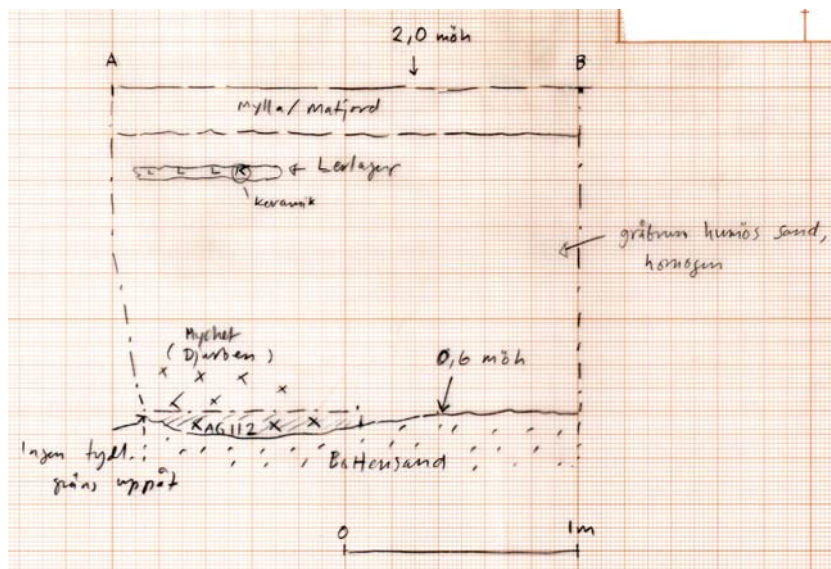

Fig. 4. Sektion A-B.

sanden, varav i det ena påträffades högmedeltida keramik. Möj-
 ligen kan det nu påträffade stolphålet tillsammans med de tidiga-
 re påträffade, representera en medeltida stolpburen byggnad på
 platsen.

Referenser

Litteratur

Ersgård, L. 1984. Skanör-Falsterbo. Medeltidsstaden, Rapport 53. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer.

Ersgård, L. 1988. "Vår Marknad i Skåne". Bebyggelse, handel och urbanisering i Skanör och Falsterbo under medeltiden. Lund Studies in medieval Archaeology 4.

Opublicerat material

Ifverson, P. 2001. Skanör 40:8. Skanör socken, Vellinge kommun, Skåne. Rapport över arkeologisk förundersökning. Malmö Kulturmiljö.

Lundström, P. 2006. Skanör 40:6. Dokumentation i samband med husbyggnation inom RAÄ 14. Malmö Kulturmiljö, Enheten för Arkeologi. Rapport 2006:025.

Nagmér, R. B. 1991. Skanör 40:11, Skanör sn, Skåne 1990. Rapport över arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet UV Syd.

Kartmaterial

Fastighetskartan. Lantmäteriverket 2004. Ur GSD-Fastighetskartan, ärende nr M2004/5017.

Primärkarta, Vellinge kommun.

Internetreferenser

<http://www.fmis.raa.se>

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	100038
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-6152-10
Datum för beslut:	2010-04-25
Projektnummer:	100038
Län:	Skåne
Kommun:	Vellinge
Socken:	Skanör
Fastighet:	Skanör 40:3 och 40:4
Läge:	Ekonomiska kartan, blad Skanör 1C:82
Koordinatsystem:	RT90 2,5 gon V
X koordinat:	6146857
Y koordinat:	1312645
Höjdsystem:	RH70
M ö.h.	ca 2,0
Fältarbetstid:	2010-04-28
Antal arbetsdagar:	1
Antal arkeologtimmar:	2
Antal maskintimmar :	-
Exploateringsyta:	ca 40 m ²
Undersökt yta:	ca 7 m ²
Platschef:	Joakim Frejd
Personal:	Joakim Frejd
Uppdragsgivare:	Monica Berglund, Skanör
Tidigare undersökningar:	LST dnr 431-57694, arkeologisk förundersökning 2008 (Malmö kulturmiljö)
Fynd:	En keramikskärva (högmedeltid), djurben. Ej tillvarataget.
Dokumentationsmaterial:	Intrasisundersökning, profilritning. Förvaras på Malmö Museer
Kostnader:	Fälttid: 2 x 700:- 1400:-
	Rapporttid: 8 x 700:- 5600:-
	Tryck: 2000:-
	Totalt: 9000:-

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2010

1. Vintrie Park - område C3, Kristian Brink, Arkeologisk slutundersökning 2009
2. Kv. Nereus 1, Joakim Frejd, Arkeologisk förundersökning 2009
3. Hedmanska gården, hus E. Joakim Frejd. Arkeologisk förundersökning 2010
4. Skanör 40:3 och 40:4, Joakim Frejd, Arkeologisk förundersökning 2010

